

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ

Плуженко О. І.

Наук. керівн.: канд. філос. наук, доц. **Щербина М. М**

Державний вищий навчальний заклад

«Харківський коледж текстилю та дизайну»

Як невід’ємна частина Європи, Україна орієнтується на діючу в ЄС модель соціально-економічного розвитку. Євроінтеграційний курс зумовив курс на гендерну рівність – фундамент демократичної держави. За даними на 2016 рік, Україна посідає 69 місце з 144 із результатом 0,7 у «Global Gender Gap Index». Лідирують у таблиці такі країни, як Ісландія, Фінляндія, Норвегія [1; 8]. Індекс гендерної нерівності (Gender Inequality Index, GII) вимірює нерівність у досягненнях між чоловіками і жінками в трьох вимірах: репродуктивному здоров’ї, розширенні прав і можливостей, а також на ринку праці [7].

Відтворення людського капіталу, що відбувається через репродуктивну працю, залишається незмінним. Репродуктивна праця не приносить економічної винагороди і не має ринкової вартості. У економічній літературі відбувається заміна словосполучення «репродуктивна праця» на відтворювання робочої сили, домашня репродукція, домашня праця і т. ін., тим самим відбувається підміна понять, із загальної сфери праця переходить у домашню, в яку не варто втручатися державі. Недостатній рівень економічної теорії робить неоціненним вклад репродуктивної праці у економіку, через «нерентабельність» даної праці і, тим самим, перекладає увесь тягар, пов’язаний із ним, на родину, у найчастішому випадку лише на жінку. Фемінізація репродуктивної праці стала нормою для суспільства, так як рівномірного розподілу між жінками та чоловіками немає, весь тягар опиняється на жінці, а у підсумку вона не може утримувати баланс між роботою та материнством через відсутність програми допомоги працюючим матерям та батькам, відбувається проблема подвійного навантаження. Виконання репродуктивної праці не є уродженою функцією жінки, а є наслідком соціальної установки, мов би репродуктивна праця –

наслідок жіночої здатності до материнства. Не завжди той, хто посадив дерево, збудував будинок та виховав дитину – справжній чоловік, бо дуже часто це звичайна жінка. Вважається, що праця по виховуванню дітей повинна отримати таке ж громадське визнання, як художня творчість, політична або громадська діяльність, тобто має надавати, наприклад, право на пенсію або медичне страхування. Щоб зрозуміти різницю між ставленням до репродуктивної праці в українського та європейського населення розглянемо приклад Фінляндії [2].

Початок інтеграції Фінляндії у європейські структури припадає на 1961 р., коли вона стала асоційованим членом ЄЕС. «Як показує практика і історія Фінляндії – надання жінкам рівних прав із чоловіками є правильним рішенням не лише з етичної або моральної точки зору, а й з економічної. Ми маємо гарні результати по масі показників, якщо порівнювати з окремими країнами світу, і бачимо цьому причиною гендерну рівність», – розповідає Анна Ламілла, посол Фінляндії з питань прав жінок та гендерної рівності [3]. Таку посаду ввели у своє самоврядування такі країни, як США, Швеція, Норвегія та Фінляндія. Апарат правління Фінляндії назначив міжнародну премію у сфері гендерної рівності. Премія має віддавати дань поваги праці у сфері гендерної рівності, буде присуджуватися окремим людям, які власним прикладом сприяли досягненню рівності статей.

Надбання Фінляндії в галузі гендерної рівності.

1. Допомога батькам дитини. Виплачується за 158 робочих днів після закінчення періоду виплат по материнству. У матері та батька дитини – рівні права на догляд перші 10 місяців. Гроші виплачуються тому з батьків, хто доглядає за дитиною. По бажанню батька та матері періоди виплати батьківської допомоги вони можуть розподіляти між собою. Величина материнської та татівської допомог визначається виходячи з їх доходів матері та батька в період їх роботи, або з мінімальної виплати для безробітних [4]. Пільгові відпустки та декрети: 18 тижнів відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, що починається за 30-50 днів до очікуваної дати пологів, супроводжуються 26 тижневою батьківською відпусткою і додатковою відпусткою для батька. Відпустки оплачуються як соціальна допомога, що заміщає 70% від заробітної плати. Жінка,

вагітність якої триває не менше 154-х днів, має право на допомогу по народженню дитини: пакунок або грошову суму. Самотня мати отримує допомогу по безробіттю. Материнська допомога виплачується вагітній жінці за 105 днів, якщо вона проживає і мала право на соціальне страхування в Фінляндії не менше 180-ти днів безпосередньо до розрахункового часу народження дитини. Допомога на дитину: виплачується дитині з моменту її народження і після досягнення 17-річного віку – 100 € на місяць. Якщо народжується друга дитина, її допомога - 110,50 € на місяць, третя - 131, четверта - 151,50, п'ята та наступна - 172 € на місяць. Матері/тати, що виховують дітей без супроводу, отримують надбавку на кожну дитину 36,60 € [5].

2. Соціальні тенденції щодо відносин у родині. Середній вік вступу у шлюб – 28-30 років, діти – після кар'єри. Виховання – справа обох батьків.

3. Система попередження проблем у родині. Всі діти перебувають на обліку в соціальній службі. Її представник/ця щомісяця проводить своєрідний моніторинг сімей – заносить в комп'ютер вік, освіту батьків, уклад родини і пережиті нею проблеми. Профілактичний захист дітей – це допомога, яка надається, наприклад, в освітніх установах, установах та організаціях по роботі з підлітками в дитячих дошкільних установах і дитячих консультаціях. Основним методом є співпраця з сім'єю. Це залагодження сімейних конфліктів (складається з особистих бесід з фахівчиною/цем). Надомні послуги (можуть бути надані тим сім'ям з дітьми, які тимчасово потребують допомоги по догляду за дітьми або необхідної побутової допомоги). Організація роботи з підлітками: діяльність підліткових центрів дозвілля, гуртки, табори, заходи, діяльність музичних груп, мультикультурна робота, нічні кафе, патронажне проживання, групи продовженого дня, творчі майстерні тощо. Ранкові та вечірні групи для школярів та групи продовженого дня [6].

4. Державою та суспільством від законодавства до повсякденності підтримується ідея рівності чоловіків та жінок. Гендерний розрив в оплаті є (17%), але він істотно менший, ніж в Україні. В країні суворо заборонені будь-які форми дискримінації. У 1995 році прийнятий закон «про квоти»: рівна кількість чоловіків і жінок (не менше

40%) в різних комісіях, робочих групах та інших органах, зайнятих розробкою і прийняттям рішень.

Особливість фінського фемінізму в тому, що жінці не потрібно вибирати – кар'єра чи сім'я, в суспільстві заохочується і те, і інше, а також є можливість поєднувати. Немає ставлення до жінки як до репродуктивного відтворювача, а сімейні обов'язки діляться між чоловіком та дружиною навпіл. Установлення гендерної рівності на законодавчому рівні призвело до зміцнення економіки держави і підвищення рівня життя населення [3]. Таким чином, Фінляндія отримала чималі позитивні результати на шляху до гендерної рівності: країна займає 9-те місце за якістю життя, 2-ге за рівнем гендерного рівноправ'я, визнана країною з найсприятливішими умовами для народження та виховування дітей неповною сім'єю, з'явилася така посада як посол з гендерних питань. Для того, щоб Україна змогла у найближчому майбутньому бути у списку країн-лідерів за показником гендерної рівності, варто зробити низку кроків:

1. Підняти рівень освіченості українських громадян, донести інформацію про важливість рішення проблем гендерної рівності. Це можна зробити за допомогою поширення інформації у наукових та популярних газетах, журналах, статтях, на форумах та порталах навчальних закладів, ми вважаємо важливим відкриття гендерних навчальних та культурних центрів, шкіл рівних відносин;
2. Робити подальше впровадження гендерної рівності на законодавчому рівні: потрібна негайна ратифікація Стамбульської конвенції, проведення низки реформ, щодо попередження гендерної дискримінації та впровадження законів у практику.

Література

1. Global Gender Gap Index – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/rankings/>
2. Особенности финского равноправия. Мужчина и женщина – разные и равные! / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://terve.su/osobennosti-finskogo-ravnopraviya>.

3. Рогозина О. Женщины в Финляндии: от неволи до равенства»- [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://terve-suomi.com/suomi/obshchestvo/414-zhenshchiny-v-finlyandii-ot-nevoli-do-ravenstva.html>

4. VSЁ.FI – всё о Финляндии. Пособия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.vse.fi/posobia/>.

5. Типичная финская семья [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://terve.su/tipichnaya-finskaya-semya>

7. Папа уходит в декрет, или Равноправие по-фински [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fontanka.fi/articles/6437/>.

8. Фесенко Т. Г. Гендерні індекси Нового Шовкового Шляху / Фесенко Т. Г., Шахов А. В., Фесенко Г. Г. // Соціальні трансформації: сім'я, шлюб, середній клас та інноваційний менеджмент у країнах Нового Шовкового Шляху: монограф. [авт. кол. Руденко С.В., Чен Гуанжин та ін.]. – Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2016. – С. 89-92. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer-vuz3/onmu2016.pdf>.

9. Фесенко Т. Г. Гендерний індекс освіти як контекст інноваційних проектів в Україні / Фесенко Т. Г., Шахов А. В., Фесенко Г. Г. // Соціальні трансформації: сім'я, шлюб, середній клас та інноваційний менеджмент у країнах Нового Шовкового Шляху: тези доповідей II міжн. наук. конф. – Одеса: ОНМУ, 2017. – С. 15-19. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/45529/>.